



Kısaca Konu Başlıkları gizle

1 Psikolojinin Temel Kavramları

1.1 Canlı

1.2 Bilim

1.3 Davranış

1.4 Zihinsel süreçler

Düşünmek ve merak etmek insanın en temel özellikleri arasında yer alır. Tarihin her döneminde en temel özne yine insanın kendisi olmuştur. İnsan yalnızca yaşadığı çevredeki olay, nesne ve olgular üstüne düşünmekle kalmaz; kendisi hakkında düşündüğü ve merak ettiği şeyleri de araştırır.

İnsanlar ilk dönemlerde gördükleri rüyaları merak etmişlerdir. Bu meraklarını önceleri inançları doğrultusunda, sonraki dönemlerde de felsefi düşünüş içerisinde **bilgi** edinmek yoluyla gidermeye çalışmışlardır. İnsanların uykuda görmek olarak da nitelenebilecek rüyaları hakkındaki merakları yüzyıllar sonrasında; psikolojinin bilim olarak ortaya çıkmasıyla beraber giderilmeye çalışılmıştır.

İnsanların görmeleri, işitmeleri, tat almaları biyoloji ve fizyoloji bilimlerinin de katkısıyla açıklanıp bilinmiştir. Ancak psikoloji bilimi olmaksızın bu gelişmeler de insanın duyu dünyasını; yani gülme, ağlama, korkma ve sevinmesini ya da nasıl öğrendiğini açıklamakta yetersiz kalmıştır.

Günümüzde öğrencilerin sınav başarılarının artırılması için onların çalışma düzenlerinden motivasyonlarına kadar **öğrenme** ile alakalı birçok konu psikolojinin inceleme alanına girer.

Felsefe ise bu tür pratik sorunlarla ilgilenmek yerine genel olarak örneğin bilme kavramı benzeri soyut konuları tartışır. Psikoloji, "**psyche**" (**psike**) ve "**logos**" kavramlarının birleşmesinden oluşmuştur. Psyche "**ruh**", logos ise "**bilgi**" demektir.

Bu iki terimin bir araya gelmesiyle oluşan anlam "**ruh bilgisi**"dir. Ancak modern psikolojinin konusu "**ruh bilgisi**" değil davranıştır. **Aristoteles** (MÖ 384-322) tarafından ilk kez bu anlamıyla kullanılmakta olan psikoloji uzun yıllar bu anlamını koruyarak felsefe içerisinde yer almaya devam etmiştir.

Psikoloji 19. yy.ın sonunda ruh bilimi algısını **davranış** bilimi olarak değiştirmiş ve bağımsız bir bilim dalı olarak gelişmiştir. Psikoloji, gözlenebilir olduğu için ölçülebilir olan, insan ve



hayvan davranışlarını inceleyen bilim dalıdır.

Psikoloji insan yaşamının bütün yönleriyle ilgili; doğum, çocukluk, ergenlik, erişkinlik, yetişkinlik, yaşlılık ve ölüme kadar olan uzun bir süreci inceler ve bu alanlara ait verilerden hareketle bilgiler sunar. Psikolojinin konusu olan süreçleri öğrenebilmemiz için canlı, bilim, davranış, zihinsel süreçler benzeri temel kavramları incelememiz gerekir.

Psikolojinin Temel Kavramları

Canlı

Genel olarak bitki, hayvan ve insan türünü ifade eder. Ancak psikoloji biliminin araştırma alanı içerisinde temelde insan ve hayvan organizması yer alır.

Bilim

Bilimsel yöntemlerle olgu ve olayları araştırıp inceleyen ve bunlar hakkında bilgiler üreten, ürettiği bilgileri ölçebilen; ölçülebildiği için de güvenilir olan bilgiler alanına bilim adı verilir. Aynı zamanda bilimsel bilgi farklı yollarla elde edilen gerçekliği ifade eder.

Bilimsel yöntemlerle elde edildikleri için sınanabilir ve doğrulanabilir bilgi kategorisine girerler ve bu nedenlerle psikoloji bir bilim olarak felsefeden ayrılır.

Yalnızca kendi içerisinde tutarlılığı ölçüt alan felsefi bilgiden ayrılan bilimsel bilgi ve onlardan biri olarak psikoloji de şu niteliklere sahiptir:

Objektif (Nesnel) olmak: Bilim, olay ve olguları incelerken kalıp **yargı** ve ön yargılardan uzak, olanı olduğu benzeri anlamaya, açıklamaya çalışır.

Bilimsel yöntem kullanmak: Bilimler kendi konu ya da alanlarına uygun yöntem ve teknikleri kullanır.

Genel geçer olmak: Bilimsel yollarla elde edilmiş bilgiler dünyanın her yerinde ve herkes için geçerli olan bilgilerdir.

Eleştirel olmak: Bilim, elde ettiği her türden bilgilerin doğruluğundan emin olmak için onlara kuşku ile bakar.

Determinizm: Aynı olayların özdeş koşullar altında her **zaman** özdeş sonuçları vermesi ilkesidir.



Davranış

Her türden uyarıcı karşısında organizmanın vermiş olduğu gözlenebilen ve ölçülebilen tepkileridir. İnsanların düşünmesi, konuşması, yürümesi, uyuması, üzülmesi, sevinmesi vb. hareketler birer davranıştır.

Davranışlar dışarıdan gözlenebilen (**yemek yemek gibi**) ve dışarıdan doğrudan gözlenemeyen ancak ölçülebilen (**hayal kurmak gibi**) olmak üzere ikiye ayrılır.

Zihinsel süreçler

Algılama, düşünme, bellek, öğrenme benzeri bilişsel ve insanın kendi iç bilişi ile gerçekleşen, duygu (**sevgi, coşku, kıskançlık gibi**) ve düşüncelerinden oluşan duyuşsal (**acı, ağrı, üşüme gibi**) süreçlerin tümüdür.

Bu süreçler onun yaşamına doğrudan ya da dolaylı biçimde etki eder. Bu süreçler insan duyumlarının oluşmasında büyük ölçüde temel alt yapı işlevi görür. Dolaylı olarak da bu insan davranışlarını etkiler.

Kaynak:12.Sınıf Psikoloji Ders Kitabı (PDF)

Psikoloji Bilimi Ders Notları